

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____
(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ
(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____
(підпис) Лада ШІРІНЯН
(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування
на тему: **Забезпечення оптимальної ліквідності комерційного банку**

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи 14

Тарасенко Андрій Віталійович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____
(підпис)

Керівник: Чернелевська Олена Леонідівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____
(підпис)

Рецензент _____
(ім'я та прізвище)

_____
(підпис)

Я, як здобувач (ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав (ла) і не одержував (ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (ка) _____
(підпис)

Київ – 2024 р.

коефіцієнтів ліквідності АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр., табл. 9. Підходи до державного контролю за банківською ліквідністю, табл. 10. Нормативи ліквідності банків, що застосовуються в окремих країнах світу, табл. 11. Розрахунок показників, що характеризують ефективність процесу управління банківською ліквідністю в АТ «ОТП БАНК»

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Чернелєвська О.Л.		
II	Чернелєвська О.Л.		
III	Чернелєвська О.Л.		

7. Дата видачі завдання 19 грудня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви, отримання завдання і узгодження плану з керівником	05.12.2023	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 15.04.2024	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 03. 05.2024	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 24.05.2024	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 31.05.2024	
6	Попередній захист	03.06.2024	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту, проходження перевірки на плагіат , узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	до 01.06.2023	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	07.06.2024	

Здобувач

Тарасенко А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Чернелєвська О.Л.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Тарасенко А. В. «Забезпечення оптимальної ліквідності комерційного банку»

Кваліфікаційна робота на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет харчових технологій. Київ, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню питання забезпечення оптимальної ліквідності комерційного банку.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано мету, завдання дослідження.

У першому розділі розкрито теоретичні основи забезпечення оптимальної ліквідності комерційного банку.

У другому розділі проведено аналіз фінансового стану та ліквідності АТ «ОТП БАНК».

У третьому розділі висвітлено напрями покращення забезпечення оптимальної ліквідності комерційного банку.

Ключові слова: комерційний банк, фінансовий стан, фінансова стійкість, ліквідність, нормативи НБУ, коефіцієнти ліквідності, фінансові результати.

ABSTRACT

Tarasenko A. V. "Ensuring optimal liquidity of a commercial bank"

Qualification work for obtaining the educational and qualification level "bachelor" in specialty 072 "Finance, banking and insurance" - National University of Food Technologies. Kyiv, 2024.

The qualification work is devoted to the study of the issue of ensuring optimal liquidity of a commercial bank.

The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the goal and task of the research.

The first chapter reveals the theoretical foundations of ensuring optimal liquidity of a commercial bank.

In the second section, an analysis of the financial condition and liquidity of JSC "OTP BANK" was carried out.

In the third section, directions for improving the provision of optimal liquidity of a commercial bank are highlighted.

Key words: *commercial bank, financial condition, financial stability, liquidity, NBU regulations, liquidity ratios, financial results.*

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	8
1.1. Сутність ліквідності комерційного банку.....	8
1.2. Методичні підходи до визначення ліквідності комерційного банку.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ «ОТП БАНК».....	21
2.1. Загальна характеристика та аналіз фінансового стану АТ «ОТП БАНК».....	21
2.2. Аналіз ліквідності АТ «ОТП БАНК».....	35
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	40
3.1. Міжнародний досвід забезпечення ліквідності банківських установ.....	40
3.2. Заходи щодо забезпечення оптимальної ліквідності АТ «ОТП БАНК».....	47
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська ліквідність відіграє життєво важливу роль як у діяльності самих банків, так і у фінансовій системі країни. Щоденна робота з підтримування достатнього рівня ліквідності є неодмінною умовою самозбереження та виживання банку. Без ліквідності банк не може виконувати свої функції і проводити операції з обслуговування клієнтів, тому вирішення проблем ліквідності повинно мати найвищий пріоритет у роботі менеджменту банку. Фактично банківська діяльність заснована на довірі, і якщо підривається довіра до банку, то все інше руйнується дуже швидко. Розвиток сучасних ринків та пропонованих ними фінансових інструментів значно розширює можливості банків щодо управління ліквідністю, одночасно ускладнюючи процес вибору оптимального рішення.

Проблемам забезпечення ліквідності банку присвячено багато робіт вітчизняних та зарубіжних авторів. Серед них слід відзначити таких вчених-науковців, як Гірняк В.В., Задерей Н., Зарицька А.І, Косарева І.П., Косов А.С., Кочетигова Т.В., Криклій О.А., Крухмаль О.В., Нікольчук Ю.М. Павленко Л.Д., Сирчин О. Л., Федішин М.П. та інші.

Незважаючи на дослідження теми в різних її аспектах, вона досі є актуальною.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних основ та надання пропозицій щодо забезпечення оптимальної ліквідності комерційного банку.

Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розкрити сутність ліквідності комерційного банку;
- вивчити методичні підходи до визначення ліквідності комерційного банку;
- надати загальну характеристику та провести аналіз фінансового стану АТ «ОТП БАНК»;
- провести аналіз ліквідності АТ «ОТП БАНК»;

- вивчити міжнародний досвід забезпечення ліквідності банківських установ;

- обґрунтувати заходи щодо забезпечення оптимальної ліквідності АТ «ОТП БАНК».

Об'єктом дослідження є процес забезпечення ліквідності комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні підходи до забезпечення оптимальної ліквідності комерційного банку.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використано систему сучасних загальнонаукових і спеціальних методів: узагальнення, аналізу та синтезу, логіко-історичний метод – для аналізу теоретичних питань забезпечення ліквідності банку; статистичний, графічний, метод фінансового аналізу – для аналізу фінансового стану банку та його ліквідності; методи індукції та дедукції, планування та прогнозування – для розробки напрямів покращення забезпечення ліквідності банку.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань ліквідності комерційних банків, законодавчі акти, нормативна документація Національного банку України, фінансова звітність АТ «ОТП БАНК», матеріали мережі Інтернет.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Сутність ліквідності комерційного банку

Ліквідність є однією з вагомих системних характеристик для вітчизняних банків, яка демонструє фінансову стабільність, спроможність здійснювати активні операції на ринку банківських послуг та діяти в супереч доволі не сприятливому середовищу та мінімізувати ризики втрати у наслідок кризових ситуацій. Підтримка на належному рівні ліквідності дає змогу банку постійно залишатися платоспроможним, сприяючи досягненню його стратегічних цілей. Імплементация європейського законодавства у вітчизняну практику, кризові явища в країні та зміни у чинному законодавстві викликають нові питання та судження серед наукової спільноти. Тому питання, щодо визначення сутності та ефективного інструментарію управління набувають все більшої актуальності особливо сьогодні.

Аналіз праць науковців дає підстави зробити висновок, що для визначення сутності цієї категорії «ліквідність банку» необхідно розглядати: «ліквідність банківської системи», «ліквідність балансу банку», «ліквідність активів і пасивів». Сутність категорії «ліквідність банку» та її взаємозв'язок з вищенаведеними категоріями наведено на рисунку 1.1 [1].

Це дозволяє стверджувати, що ліквідність банку необхідно розглядати як багаторівневу систему категорій, що об'єднує вищенаведені категорії. Іншими словами, ліквідність банку ґрунтується на процесі безперервної підтримки об'єктивно необхідного співвідношення між трьома складовими: власним капіталом банку, залученими та розміщеними ним коштами шляхом оперативного управління їх структурними елементами [2].

Рис. 1.1. Сутність категорії «ліквідність банку» та її взаємозв'язок з категоріями: «ліквідність банківської системи», «ліквідність балансу», «ліквідність активів та пасивів» [1].

Банківська ліквідність – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, тобто здатність задовольняти свою потребу в грошових коштах незалежно від цілей їх витрачання [3, с. 54]. Банк вважається ліквідним, якщо він має доступ до засобів, які можуть бути залучені за розумною ціною і саме в той момент, коли вони необхідні. Це показує, що банк або має потрібну суму ліквідних коштів, або має можливість швидко їх отримати шляхом позик або ж реалізації активів.

Згідно з Постановою правління НБУ від 28.08.2001 № 368 ліквідність банку – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати) [4].

В узагальненому вигляді підходи до розуміння поняття «ліквідність банку» залежно від економічних суб'єктів (основних стейкхолдерів) представлено на рисунку 1.2.

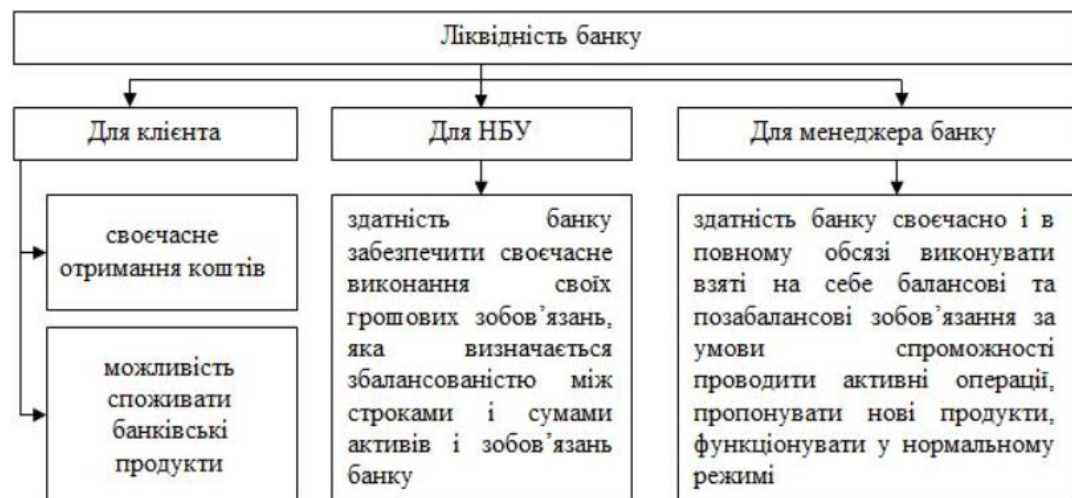

Рис. 1.2. Підходи до розуміння поняття «ліквідність банку» залежно від суб'єкта [5].

Нині вітчизняні банки функціонують в умовах підвищених ризиків, а ліквідність банку є основною умовою його життєдіяльності. Відсутність асиметрії в балансі між сумами і строками вивільнення активів у грошовій формі та сумами і строками очікуваних платежів за зобов'язаннями свідчить про достатній рівень ліквідності банку, як одного з основних показників фінансової стійкості банку, а отже є першочерговим завданням для нього [1].

Одним із найважливіших завдань управління ліквідністю банку є аналіз факторів, які змінюють або можуть змінити її рівень. Банк повинен бути спроможним не лише вирішити проблеми, виявлені за показниками своєї ліквідності, а й здійснювати тактичне і стратегічне управління ліквідністю на

основі всебічного аналізу всіх факторів, які тією чи іншою мірою впливають на можливість банку виконувати свої зобов'язання та задовольняти попит на кредити.

Фактори впливу на ліквідність банку поділяються на внутрішні (фінансові та не фінансові) та зовнішні (загальні та спеціальні) (рис. 1.3).

На відміну від внутрішніх чинників, зовнішні є неконтрольованими з боку банків. Через це особливої уваги набуває аналіз і прогнозування впливу зовнішніх чинників.

Рис. 1.3. Фактори впливу на ліквідність банку [6, с. 102].

Варто зауважити, що одним із найбільш вагомих зовнішніх чинників, що впливають на ліквідність банку, є політика Національного банку України, що здійснюється через систему державного нагляду і регулювання діяльності банків.

Поряд із зовнішніми чинниками на ліквідність банку впливають внутрішні чинники. Оскільки від репутації, розміру, фінансового стану, кількості клієнтів значною мірою залежать можливості банку щодо залучення депозитів, налагодження зв'язків із партнерами та інвесторами, що впливає на якість і структуру активів і пасивів [6, с. 102].

Отже, фактори впливу на ліквідність банку можна розглядати як корисну інформацію для ухвалення управлінських рішень. Недостатній рівень ліквідності спричиняє не лише неспроможність банку розраховуватися за своїми зобов'язаннями, а й неможливість залучення коштів для стабільного і ефективного функціонування.

Таким чином, кожен банк для забезпечення своєї стабільності повинен бути впевненим, що у будь-який момент зможе задовольнити потреби своїх кредиторів і позичальників. Для цього йому потрібно підтримувати відповідність між активними та пасивними статтями балансу, між строками повернення кредитів та строками закінчення депозитів. Для залучення коштів на строкові чи поточні рахунки, а також задоволення нових кредитних заявок клієнтів банк повинен мати зразкову репутацію у свідомості своїх потенційних вкладників та кредиторів. Для цього банку потрібно бути ліквідним. Адже для банку (як установи, що працює переважно з чужими грошима) репутацію заробити дуже складно, а втратити можна швидко. Наявність такого своєрідного замкнутого кола тільки підкреслює значущість ліквідності та здатності менеджменту налагодити ефективне управління нею для забезпечення стабільного функціонування та подальшого розвитку банку.

Потреби банку в ліквідних коштах і рішення щодо їх розміщення повинні постійно аналізуватися з метою запобігання і надлишку, і дефіциту ліквідних коштів. Зайві ліквідні кошти, що не реінвестуються, призводять до втрат прибутків банку, тоді як їх дефіцит повинний бути швидко ліквідованим, щоб уникнути несприятливих наслідків поспішних позик або продажів активів, які також спричиняють втрату прибутків. У разі виникнення надлишку ліквідних коштів банк повинен мати план інвестування цієї частини коштів із метою підвищення власних прибутків.

1.2. Методичні підходи до визначення ліквідності комерційного банку

Необхідність проведення аналізу ліквідності комерційного банку обумовлена тим, що він дає змогу виявити потенційні та реальні тенденції, які вказують на погіршення ліквідності балансу банку, провести аналіз факторів, які негативно впливають на ліквідність банківської установи та вчасно відреагувати з метою усунення проблемного питання.

Цілями фінансового аналізу ліквідності банківської установи є:

- виявити чинники негативного впливу на ліквідність окремого банку і загалом банківської системи;
- уточнити оціночні коефіцієнти, виявити можливі прорахунки при розрахунку і усунути виявлені проблеми;
- виявити реальні чи потенційні негативні тенденції погіршення ліквідності балансу банку та прийняти відповідні заходи щодо їх зміни;
- сформулювати аналітичні матеріали про стан ліквідності банку;
- розробити рекомендації відносно управління банком та визначити стратегії розвитку з врахуванням результатів аналізу [7, с. 6].

Аналіз ліквідності банку – процес дослідження факторів, що змінюють рівень ліквідності банку в динаміці з метою виявлення відхилень від планових чи нормативних значень та визначення впливу отриманих відхилень на діяльність банку. З одного боку, аналіз ліквідності банку є важливою складовою механізму управління ліквідністю, успішність та обґрунтованість результатів якого створює підґрунтя для прийняття менеджментом банку правильних управлінських рішень. З іншого, – це важлива складова аналізу банку, яка дає змогу, у поєднанні з іншими елементами аналізу, робити висновки про поточну та майбутню фінансову стійкість банку, ефективність та рівень ризику його діяльності, є підґрунтям для планування дій банку з залучення та розміщення ресурсів [5].

На рисунку 1.4 представлений підхід до класифікації методів аналізу ліквідності банку з позиції різних економічних суб'єктів (основних стейкхолдерів).

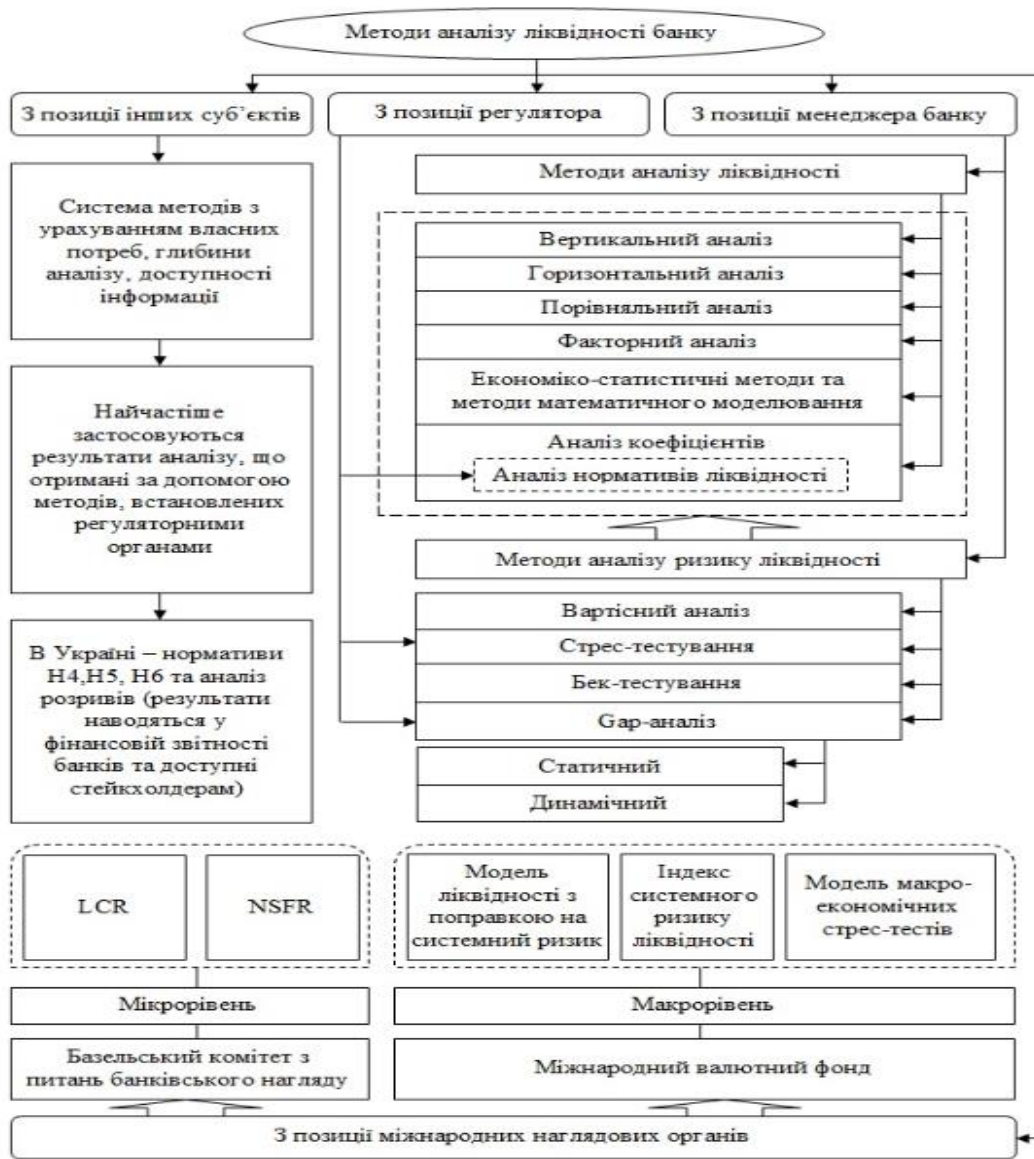

Рис. 1.4. Класифікація методів аналізу ліквідності банку [5].

Баланс банку – це основне джерело даних для аналізу його діяльності. Аналіз балансових даних дає змогу зробити висновки щодо показників дохідності та ризиковості операцій, збалансованості активних і пасивних операцій, а також про дотримання нормативів ліквідності, які встановлені НБУ. При аналізі балансу банку також визначається інформація, необхідна для подальшого аналізу показників ліквідності.

До складу обов'язкової звітності банків включається розрахунок показників ліквідності банку у вигляді економічних нормативів. Ці показники контролюються регулятором в межах контролю за рівнем ліквідності кредитних організацій.

Розраховують такі групи коефіцієнтів ліквідності:

- коефіцієнти для розрахунку обсягу та структури зобов'язань банку;
- коефіцієнти для визначення обсягу та структури ліквідних коштів, які знаходяться на балансі банку;
- коефіцієнти, які дають можливість визначити здатність виконання банком своїх зобов'язань за рахунок ліквідних активів.

Зазвичай визначають один (чи декілька) коефіцієнтів ліквідності. Решта показників є додатковими і дають змогу глибше дослідити ліквідність банку щодо певної позиції [7, с. 15].

Нині для контролю за станом ліквідності комерційних банків діють такі нормативи НБУ:

- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR);
- коефіцієнт покриття за всіма валютами (LCRBB);
- коефіцієнт покриття в іноземній валюті (LCRIB);
- коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) [4].

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – це норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень ліквідності банку для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію (чистий очікуваний відплив грошових коштів). Банк розраховує коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) щодня як співвідношення високоякісних ліквідних активів до чистого очікуваного відпливу грошових коштів [4].

Нормативні значення коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) і в іноземній валюті (LCRIB) мають бути не менші ніж: 80% для коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та 100% для коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті (LCRIB) з 2019 року [4].

До банків, середньоарифметичне значення співвідношення зобов'язань в іноземній валюті до усіх їх зобов'язань, розрахованих за останні 30 календарних

днів, яких становить менше 5%, нормативне значення, встановлене для коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті (LCRIB), не застосовується.

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – це норматив ліквідності банку, який установлює мінімально необхідний рівень стабільного фінансування, достатній для забезпечення фінансування діяльності банку на горизонті один рік [4].

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) банк розраховує як співвідношення обсягу наявного стабільного фінансування (ASF) до обсягу необхідного стабільного фінансування (RSF):

- ASF як суму складових ASF (регулятивний капітал і зобов'язання), зважених на установлені НБУ коефіцієнти ASF, що відображають рівень їх стабільності на горизонті один рік;

- RSF як суму складових RSF (активи і позабалансові зобов'язання), зважених на установлені НБУ коефіцієнти RSF, що характеризують їх ліквідність на горизонті один рік [4].

Розрахунок коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) здійснюється згідно з Методикою розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), затвердженої НБУ [8]:

$$NSFR = \frac{ASF}{RSF - НКР} * 100 \quad (1.1)$$

де НКР – величина непокритого кредитного ризику, визначена згідно з Інструкцією № 368 [4].

Якщо в банку є такі документи клієнтів банку, що не виконані у встановлений договором чи визначений законодавством термін, то значення NSFR дорівнює нулю з часу виникнення невиконаних зобов'язань.

Крім нормативів НБУ банки додатково можуть розраховувати такі показники ліквідності банку:

1) коефіцієнт поточної ліквідності банку (K_1), який показує стан ліквідності поточного дня і розраховується як відношення поточного розриву ліквідності (P_1) (різниці активів (A_1) і пасивів (Π_1) з терміном виконання поточним днем) до пасивів, з терміном виконання поточним днем (Π_1) [9, с. 268]:

$$K_1 = \frac{A_1 - \Pi_1}{\Pi_1} * 100 = \frac{P_1}{\Pi_1} * 100 \quad (1.2)$$

2) коефіцієнт тижневої ліквідності банку (K_2), який показує стан ліквідності майбутнього тижня і розраховується як відношення тижневого розриву ліквідності (P_7) (різниці активів (A_7) і пасивів (Π_7) з терміном виконання до 7 днів) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 7 днів (Π_7):

$$K_2 = \frac{A_7 - \Pi_7}{\Pi_7} * 100 = \frac{P_7}{\Pi_7} * 100 \quad (1.3)$$

3) коефіцієнт місячної ліквідності банку (K_3), який показує ризик ліквідності майбутнього місяця і розраховується як відношення місячного розриву ліквідності (P_{31}) (різниці активів (A_{31}) і пасивів (Π_{31}) з терміном виконання до 31 дня) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 31 дня (Π_{31}):

$$K_3 = \frac{A_{31} - \Pi_{31}}{\Pi_{31}} * 100 = \frac{P_{31}}{\Pi_{31}} * 100 \quad (1.4)$$

4) коефіцієнт квартальної ліквідності банку (K_4), який показує стан ліквідності майбутнього кварталу і розраховується як відношення квартального розриву ліквідності (P_{92}) (різниці активів (A_{92}) і пасивів (Π_{92}) з терміном виконання до 92 днів) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 92 днів (Π_{92}):

$$K_4 = \frac{A_{92} - P_{92}}{P_{92}} * 100 = \frac{P_{92}}{P_{92}} * 100 \quad (1.5)$$

5) коефіцієнт піврічної ліквідності банку (K_5), який показує стан ліквідності майбутнього півріччя і розраховується як відношення шестимісячного розриву ліквідності (P_{182}) (різниці активів (A_{182}) і пасивів (Π_{182}) з терміном виконання до 182 днів) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 182 днів (Π_{182}):

$$K_5 = \frac{A_{182} - \Pi_{182}}{\Pi_{182}} * 100 = \frac{P_{182}}{\Pi_{182}} * 100 \quad (1.6)$$

6) коефіцієнт дев'ятимісячної ліквідності банку (K_6), який показує стан ліквідності на майбутні 9 місяців і розраховується як відношення дев'ятимісячного розриву ліквідності (P_{273}) (різниці активів (A_{273}) і пасивів (Π_{273}) з терміном виконання до 273 днів) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 273 днів (Π_{273}) [9, с. 269]:

$$K_6 = \frac{A_{273} - \Pi_{273}}{\Pi_{273}} * 100 = \frac{P_{273}}{\Pi_{273}} * 100 \quad (1.7)$$

7) коефіцієнт річної ліквідності банку (K_7), який показує стан ліквідності майбутнього року і розраховується як відношення річного розриву ліквідності (P_{365}) (різниці активів (A_{365}) і пасивів (Π_{365}) з терміном виконання до 365 днів]) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 365 днів (Π_{365}):

$$K_7 = \frac{A_{365} - \Pi_{365}}{\Pi_{365}} * 100 = \frac{P_{365}}{\Pi_{365}} * 100 \quad (1.8)$$

8) коефіцієнт дворічної ліквідності банку (K_8), який показує стан ліквідності майбутніх двох років і розраховується як відношення дворічного

розриву ліквідності (P_{730}) (різниці активів (A_{730}) і пасивів (Π_{730}) з терміном виконання до 730 днів) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 730 днів (Π_{730}):

$$K_8 = \frac{A_{730} - \Pi_{730}}{\Pi_{730}} * 100 = \frac{P_{730}}{\Pi_{730}} * 100 \quad (1.9)$$

9) коефіцієнт трирічної ліквідності банку (K_9), який показує стан ліквідності майбутніх трьох років і розраховується як відношення трирічного розриву ліквідності (P_{1095}) (різниці активів (A_{1095}) і пасивів (Π_{1095}) з терміном виконання до 1095 днів) до пасивів, з терміном виконання протягом майбутніх 1095 днів (Π_{1095}):

$$K_9 = \frac{A_{1095} - \Pi_{1095}}{\Pi_{1095}} * 100 = \frac{P_{1095}}{\Pi_{1095}} * 100 \quad (1.10)$$

Можливі й інші формули для інших періодів часу, але з погляду практичної діяльності вони є малоприматними [9, с. 268].

З формул зазначеної вище групи загальних показників ліквідності банку випливає: якщо банк є ідеально збалансованим, в якому передбачувані платежі та надходження грошових коштів точно відповідають один одному, то ідеальне теоретичне значення загальних показників ліквідності дорівнюватиме нулю, тобто всі розриви ліквідності будуть нульовими. А будь-які фактичні відхилення від нульового значення свідчатимуть про недостатню або надлишкову ліквідність банку в майбутні періоди і можуть бути підставою для прийняття рішень про управління грошовими потоками банку, а саме, під час планування обсягів і термінів видачі кредитів або інвестиційних вкладень, залучення коштів на поточні та депозитні рахунки тощо.

Така особливість показників ϵ , з практичної позиції, досить зручною, оскільки відображає весь спектр оцінки ліквідності банку – оцінку недостатньої ліквідності і оцінку надлишкової ліквідності в окремі періоди часу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ «ОТП БАНК»

2.1. Загальна характеристика та аналіз фінансового стану АТ «ОТП БАНК»

ОТР Group працює в 12 країнах, де понад 41 тис. співробітників щодня обслуговують 17 млн клієнтів. Є одним із найнадійніших фінансових інститутів на ринках регіону ЦСЄ, що фокусується на обслуговуванні й задовольняє всі потреби приватних та корпоративних клієнтів у фінансових послугах завдяки універсальній бізнес-моделі.

Акціонерами ОТР Group є угорські інвестори (44,33%), іноземні компанії та приватні особи, міжнародні організації (54,93%), співробітники ОТР Group (0,48%), урядові організації (0,05%). Решту (0,21%) становлять казначейські акції та інші акціонери. На сьогодні 100% власником українського ОТП Банку є угорський ОТР Bank Plc. – найбільша фінансова установа Угорщини та одна з найбільш динамічних фінансових груп Східної та Центральної Європи [9].

ОТП Банк – один із найбільших українських банків з іноземним капіталом, визнаний лідер банківського сектору країни. На ринку працює з 1998 року, має стійку репутацію соціально-відповідальної, надійної та стійкої фінансової установи. ОТП Банк пропонує клієнтам найкращий сервіс і послуги, серед яких кредитні й депозитні продукти, страхування, управління активами, лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг.

У 2023 році ОТП Банк продовжив підтримку української економіки, обслуговування роздрібного та корпоративного сегменту. Банк також реалізує стратегію інвестування в ІТ-сферу та диджиталізацію клієнтських сервісів для приватних і корпоративних клієнтів. В Україні до групи, крім банку, входять ОТП Факторинг, ОТП Лізинг, ОТП Капітал. Команда в Україні налічує 2590 співробітників, з них 2390 – працюють в ОТП Банку.

У 2023 році ОТП Банк в Україні вийшов на операційну стабільність, зосередився на розвитку банківських продуктів, залученні нових клієнтів та інвестиціях в ІТ рішення. Попри всі виклики воєнного часу ОТП Банк в Україні продовжував підтримувати мікро, малий та середній український бізнес, надавати фінансування для великих корпоративних підприємств і активно працювати з міжнародними інституціями EBRD, IFC, USAID.

Банк у 2023 р. направив зусилля на відновлення кредитування корпоративного бізнесу та роздрібного кредитування – це стало нашим внеском у підтримку економіки України. З початку повномасштабного вторгнення обсяги продажів кредитних продуктів корпоративним клієнтам ОТП Банк скоротились у 4 рази у порівнянні з 2021 роком, та вже у 2023 році розпочалося поступове відновлення. У листопаді 2023 року рівень нових підписаних кредитних договорів перевищив 1 млрд грн. Ми стали надійним партнером для міжнародних партнерів для розподілу грантів та доступу до програм пільгового кредитування українського бізнесу. Поглибили співпрацю і започаткували ряд нових проєктів з міжнародними інституціями EBRD, IFC, USAID. ОТП Банк став першим в Україні банком, який уклав угоду про отримання гранту з агентством США з міжнародного розвитку USAID. Поточна політика нашої діяльності виправдала себе, тож маємо високу оцінку і від регулятора.

За підсумками оцінки стійкості, проведеної Національним банком України, ОТП Банк увійшов у трійку банків за рівнем достатності капіталу та фінансової стійкості. Так, згідно з показниками оцінки якості активів (AQR) норматив достатності основного капіталу (Н3) в Банку склав 7 млрд 234 млн грн, або 19,09%, а регулятивний капітал (Н2) становив 12 млрд 315 млн грн, а норматив його достатності – 32,5% при необхідному рівні показнику 10%. Також у 2023 р. Банк отримав низку нагород, у тому числі від Visa, Commerzbank, Finawards, Фінансового клубу.

Банк збільшив інвестиції в ІТ, продовжив впроваджувати новітні технології, які дозволяють значно прискорити робочі процеси. Застосунок ОТР

Bank UA орієнтований на daily banking, кредитування та інвестиції став «лагіднішим» і поповнився новим функціоналом. ОТП Банк став першим банком, який відкрив своїм клієнтам можливість купувати облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) напряму на аукціонах Міністерства фінансів України через мобільний застосунок. Наш Click OTRay було визнано найкращим інтернет-банком для юридичних осіб впливовим SME Banking Club. У цифровізації та розвитку безпекових сервісів ми ще представимо чимало проривних рішень [9].

Аналіз основних показників діяльності АТ «ОТП БАНК» варто розпочати з аналізу активів в табл. 2.1.

Можемо спостерігати, що впродовж 2021-2023 рр. активи АТ «ОТП Банк» значно зросли і досягли обсягу 102,0 млрд грн у 2023 р., а це на 12,1% більше, ніж у 2022 році та на 45,9% більше, ніж у 2021 р. Причиною такого зростання активів стало зростання обсягу грошових коштів та їх еквівалентів, які збільшились 22,7% у 2022 р. порівняно з попереднім роком., на 128,0% у 2023 р. порівняно з 2022 р. та на 179,765 за 3 роки.

Кредити та аванси банкам, скоротилися у 2023 році проти 2022 р., але за 3 роки їх обсяг збільшився на 135,41%.

Також відбулося зростання обсягу інвестицій в цінні папери: на 124,6% та 32,0% у 2022-2023 рр. відповідно та на 196,35% за аналізований період. Нематеріальні активи, за виключенням гудвілу, також зазнали зростання.

Всі інші статті активів кожного року зменшувалися.

Таблиця 2.1

Стан активів АТ «ОТП Банк» у 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Грошові кошти та їх еквіваленти	3870163	4749260	10827171	879097	6077911	6957008	22,7	128,0	179,76
Кредити та аванси банкам	9129391	21720592	21491993	12591201	-228599	12362602	137,9	-1,1	135,41
Кредити та аванси клієнтам	40604941	29934500	24873181	-10670441	-5061319	-15731760	-26,3	-16,9	-38,74
Інвестиції в цінні папери	14631671	32855937	43360299	18224266	10504362	28728628	124,6	32,0	196,35
Похідні фінансові активи	8376	3246	0	-5130	-3246	-8376	-61,2	-100,0	-100,0
Інвестиційна нерухомість	26075	24634	24634	-1441	0	-1441	-5,5	0,0	-5,53
Поточні податкові активи	5183	5	40	-5178	35	-5143	-99,9	700,0	-99,23
Відстрочені податкові активи	68847	65407	0	-3440	-65407	-68847	-5,0	-100,0	-100,0
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	345109	362578	486993	17469	124415	141884	5,1	34,3	41,11
Основні засоби	953430	805721	697477	-147709	-108244	-255953	-15,5	-13,4	-26,85
Інші фінансові активи	118981	330426	114674	211445	-215752	-4307	177,7	-65,3	-3,62
Інші нефінансові активи	80838	66239	57004	-14599	-9235	-23834	-18,1	-13,9	-29,48
Загальна сума активів	69843005	90918545	101933466	21075540	11014921	32090461	30,2	12,1	45,9

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ «ОТП Банк»

Також варто провести аналіз зобов'язань АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр. (табл. 2.2).

Кошти банків зазнали значних коливань впродовж 3-х років: значно зменшились у 2022р. проти 2021 р на 81,14%, та різко зросли у 2023 р. порівняно з 2022 р. на 6584,8%, а за 3 роки – на 1141,7%.

Обсяг коштів клієнтів за 3 роки збільшився на 43,44%, що є результатом зростання довіри до банку з боку клієнтів внаслідок проведення ним лояльної політики та пропозиції депозитних програм з цікавими умовами.

Похідні фінансові зобов'язання кожного року зростали зі значними коливаннями. Так, у 2022 р. порівняно з 2021 р. суттєво зросли на 230725%, у 2023 р. порівняно з 2021 р. – на 146,49%, а за 3 роки – на 568850%.

Інші залучені кошти є несуттєвою частиною у зобов'язаннях. Вони мали тенденцію до зменшення, за 3 роки – на 69,89%.

Щодо резервів за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії, спостерігаємо схожу тенденцію: вони зменшились за 3 роки на 17,38%.

Інші фінансові та інші нефінансові зобов'язання зменшились у 2022 р. у порівнянні з 2021 р. на 867,65% та 0,45% відповідно, а у 2023 р. зросли і за 3 роки це зростання досягло 950,37% та 17,92% відповідно.

Відстрочені податкові зобов'язання були у банку лише у 2023 р в розмірі 76907 тис. грн, а загальна сума зобов'язань кожного року з 2021 р. зростала на 35,9%, 8,62% відповідно та 46,74% за 3 роки.

Далі проведемо аналіз власного капіталу (табл. 2.3). Можна побачити, що статутний капітал банку сформований в розмірі 6186023 тис. грн. залишався однаковим впродовж 3-х років, як і емісійний дохід в розмірі 405075 тис. грн та результат від операцій з акціонером в розмірі 1236294 тис. грн.

Інші резерви зменшились у 2022 р. проти 2021 р., але значно зросли у 2023.р на 1543% та за 3 роки – на 782,4%.

Таблиця 2.2

Обсяг зобов'язань АТ «ОТП Банк» у 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2022
Кошти банків	1225	231	15211	-994	14980	13986	-81,14	6584,8	1141,7
Кошти клієнтів	57064997	77736460	81855086	20671463	4118626	24790089	36,22	5,30	43,44
Похідні фінансові зобов'язання	4	9233	22758	9229	13525	22754	230725	146,49	568850
Інші залучені кошти	176	159	53	-17	-106	-123	-9,66	-66,67	-69,89
Поточні зобов'язання з податку на прибуток	149689	119500	2683009	-30189	2563509	2533320	-20,17	2145,2	1692,4
Забезпечення:									
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	298908	301643	246958	2735	-54685	-51950	0,91	-18,12	-17,38
Інші фінансові зобов'язання	110627	1070480	1162001	959853	91521	1051374	-867,65	8,55	950,37
Інші нефінансові зобов'язання	137788	137164	162478	-624	25314	24690	-0,45	18,46	17,92
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	76907	-	76907	76907	-	100	100
Загальна сума зобов'язань	58759063	79374870	86224461	20615807	6849591	27465398	35,09	8,62	46,74

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ «ОТП Банк»

Таблиця 2.3

Власний капітал АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Статутний капітал	6186023	6186023	6186023	-	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток	3175320	3772426	7484733	597106	3712307	4309413	18,80	98,41	135,7
Емісійний дохід	405075	405075	405075	-	-	-	-	-	-
Результат від операцій з акціонером	1236294	1236294	1236294	-	-	-	-	-	-
Інші резерви	57669	30850	506896	-26819	476046	451227	-46,51	1543	782,4
Загальна сума власного капіталу	11060381	11630668	15819021	570287	4188353	4758640	5,16	36,01	43,02

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ «ОТП Банк»

Нерозподілений прибуток мав зростаючу динаміку: у 2022 р. проти 2021 р. зріс на 18,80%, у 2023 р – на 98,41% та за 3 роки – на 135,7%. Це стало причиною зростання загальної суми власного капіталу: на 5,16% у 2022р. на 36,015 – у 2023 р. та на 43,025 за 2021-2023 рр.

Фінансові результати АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр. (табл. 2.4) загалом були позитивними.

Так, процентні доходи щорічно зростали і за 3 досліджувані роки зросли на 110,07%.

Інші процентні доходи, навпроти, зменшились за 2021-2023 рр. на 57,98%.

Процентні витрати мали рух до зростання: у 2022 р. зросли на 75,49% порівняно з 2021 р., у 2023 р. – на 75,67% порівняно з 2022 р. і за увесь аналізований період – на 208,3%.

За результатами роботи банк одержав чистий процентний дохід, який зростав кожного року та за 3 роки зріс 86,17%.

До комісійних доходів і витрат відносять: комісії, які не є невід’ємною частиною ефективної ставки відсотка; комісії, що входять до статей «комісійні доходи або комісійні витрати», звіту про прибутки або збитки Банку; комісійні витрати та доходи стосовно послуг за виконання операцій обліковуються тоді, коли відповідні послуги будуть отримані/надані; комісійні доходи щодо надання послуг протягом певного періоду часу нараховуються протягом такого періоду по мірі виконання відповідних зобов’язань.

Комісійні доходи зменшились у 2022 р. на 10,28%, проте збільшились у 2023 р. на 4,72%, а за 3 роки зменшились на 6,04%.

Аналогічно комісійні витрати зменшились у 2022 р. проти 2021 р., проте зросли у 2023 р., а за 3 роки зросли на 5,53%. Інші доходи зменшились за 3 роки на 11,09%.

Таблиця 2.4

Фінансові результати АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2022
Процентні доходи, у т.ч.:	5770296	8787828	12121526	3017532	3333698	6351230	52,29	37,94	110,07
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	5740629	8774395	12109061	3033766	3334666	6368432	52,85	38,00	110,94
Інші процентні доходи	29667	13433	12465	-16234	-968	-17202	-54,72	-7,2	-57,98
Процентні витрати	1129067	1981446	3480867	852379	1499421	2351800	75,49	75,67	208,3
Чистий процентний дохід (Чисті процентні витрати)	4641229	6806382	8640659	2165153	1834277	3999430	46,65	26,95	86,17
Комісійні доходи	1989949	1785441	1869768	-204508	84327	-120181	-10,28	4,72	-6,04
Комісійні витрати	700725	663787	739463	-36938	75676	38738	-5,27	11,40	5,53
Інші доходи	102884	128973	91475	26089	-37498	-11409	25,36	-29,07	-11,09
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю	231419	100893	-102552	-130526	-203445	-333971	-56,40	-201,64	144,31
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:									
боргові інструменти	183338	-7847	-24491	-191185	-16644	-207829	-104,28	-212,11	-113,4
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	301,288	713,69	378,182	-229919	306813	76894	-76,31	429,9	25,52
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	-202,227	70,226	206,885	272453	136659	409112	134,73	194,6	202,3

Продовження табл. 2.4

Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	-789663	-5658273	120458	-4868610	5778731	910121	-616,54	102,13	115,25
Інші витрати	118864	134244	220011	15380	85767	101147	12,94	63,89	85,09
Інші прибутки (збитки), у т.ч:	-13,340	-100,474	-129,729	-87134	-29255	-116389	-653,18	-29,12	-872,5
Збиток від модифікації фінансових активів	11209	100254	129729	89045	29475	118520	794,41	29,40	1057,4
Витрати на виплати працівникам	1328609	1408154	1679418	79545	271264	350809	5,99	19,26	26,40
Амортизаційні витрати	316322	341116	341058	24794	-58	24736	7,84	-0,02	7,82
Інші адміністративні та операційні витрати	629626	565299	647867	-64327	82568	18241	-10,21	14,6	2,89
Прибуток (збиток) до оподаткування	3350731	726411	7422838	-2624320	6696527	4072107	-78,32	921,86	121,53
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	605620	129305	3710531	-476315	3581226	3104911	-78,65	2769,6	512,68
Прибуток (збиток) за рік	2745111	597106	3712307	-2148005	3115201	967196	-78,25	521,72	35,23

Вплинуло на загальний фінансовий результат і зростання на 76894 тис. грн або на 25,52% за 3 роки чистого прибутку від операцій з іноземною валютою.

Інші витрати були більшими за інші доходи і кожного року зростали: у 2022 р. – на 12,94%, у 2023р. – 63,89% і за 3 роки – на 85,09%.

Велику частку в структурі витрат займають виплати працівникам. Ці виплати зростали впродовж 2021-2023 рр. на 5,99%, 19,26% та 26,4% відповідно.

Амортизаційні витрати трохи зменшились у 2023 р. проти 2022 р. на 0,02%, але загалом за 3 роки зросли на 7,82%.

Інші адміністративні та операційні витрати зменшились у 2022 р, але зросли у 2023 р. та за 3 роки на 2,89%.

Прибуток до оподаткування та витрати на сплату податку щорічно зростали.

Таким чином, за період 2021-2023 рр. кожний рік банк отримувал прибуток, хоча тенденція була неоднозначною: так, у 2022 р. він зменшився проти 2021 р. на 78,25% через погіршення економічної ситуації в країні внаслідок повномасштабного вторгнення, проте у 2023 р. банк налагодив свою роботу і розмір прибутку значно збільшився на 521,72% і за 3 роки – на 35,23%. Такого зростання банк досяг через те, що посилив вимоги до надання кредитів, не надавав кредити мікробізнесу та малому бізнесу в іноземній валюті, обмежив обсяг кредитів підприємствам найбільш ризикових галузей.

Отже, фінансові результати діяльності АТ «ОТП Банк» можна оцінити як позитивні, діяльність банку як ефективну, констатувати продовження розвитку банку, не зважаючи на воєнний стан, що триває в країні та пов'язану з цим економічну кризу.

Оцінку фінансового стану АТ «ОТП Банк» розпочнемо з розрахунків та оцінки в динаміці коефіцієнтів, які описують фінансову стійкість банку (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Показники фінансової стійкості АТ «ОТП Банк»
за 2021-2023рр., тис. грн.**

Коефіцієнти	Алгоритм розрахунку	Рекомендоване значення	2021	2022	2023
Коефіцієнт надійності	ВК /Зал кошти	>5%	18,52	15,51	18,34
Коефіцієнт фінансового важеля	З / ВК	0,05	5,4	6,44	5,44
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	ВК /Заг А	>10%	15,64	13,41	15,5
Коефіцієнт захищеності власного капіталу: основні засоби / власний капітал	ОЗ / ВК	-	8,73	6,6	4,32
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	Заг А / ВК	12,00	6,4	7,44	6,44

З табл. 2.5 видно, що коефіцієнт надійності зменшився у 2022 р. порівняно з 2021р. з 18,52 до 15,51% у 2022 році, але збільшився у 2023 р. до 18,34%. Впродовж 3-х років банком було дотримано норматив (більше 5%), показники мають значення значно вищі від нормативного. Це є свідченням фінансової стійкості банку.

Коефіцієнт фінансового важеля показує, що розраховані значення значно перевищують рекомендоване, що засвідчує, що почав проводити більш активну діяльність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку, хоча він і забезпечений власними.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів зменшився у 2022 р. проти 2021 р. до 13,62%, а в 2023 році зростає і складає 15,5% за рекомендованого значення не менше 10%. Можна резюмувати, що банком дотримано нормативи, що є свідченням того, що банк має достатній обсяг сформованого власного капіталу.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу говорить про зменшення захищеності власного капіталу через зменшення вкладень у свої власні капіталізовані активи – основні засоби і нематеріальні активи. Це підтверджується зменшенням коефіцієнта з 8,72 до 4,33. Це пояснюється як те, що лише 4,33% власного капіталу розміщено в нерухомість або майно у 2023 році.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу показує ступінь покриття активів акціонерним капіталом. При оптимальному значенні 12,0 - 15,0 його реальне значення становило відповідно 6,40, 7,45 та 6,45 у 2021-2023 роках. Це можна трактувати таким чином, що темп зростання активів перевищує темп зростання акціонерного капіталу, відтак банку варто зосередитись на управлінні власним капіталом.

Таким чином, аналіз фінансової стійкості банку показав, що банк має достатній обсяг капіталу, якого вистачить для захисту банку від імовірних ризикованих не тільки поточних, а і майбутніх втрат.

Оцінити ефективність діяльності банку можна за допомогою показників прибутковості (табл. 2.6).

Показник рентабельності активів, який зазначає, скільки чистого прибутку припадає на одиницю активів банку та характеризує ефективність його діяльності, за 2021 – 2023 роки знизився у 2022 р. з 4,3 грн до 0, грн чистого прибутку на 1 грн., вкладену в активи банку, а у 2023 р. зріс до 3,8 грн.

Таблиця 2.6

Оцінка прибутковості АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, %	
				2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
Чистий прибуток, тис. грн.	2745111	597106	3712307	-2148005	3115201	-78,23	521,71
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	63872176	80412491	97024510	16540315	16612019	25,91	20,65
Рентабельність активів, %	4,3	0,7	3,8	-3,6	3,1	-83,71	442,85
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	10315971	11345525	13724845	1029554	2379320	9,97	20,96
Рентабельність капіталу, %	26,5	5,25	27,04	-21,33	21,79	-80,22	414,25
Чисельність працівників	2806	2213	2064	-593	-149	-21,12	-6,72
Загальна сума сукупного доходу, тис. грн.	2688820	570287	4188353	-2118533	3618066	-78,78	634,42
Продуктивність праці, тис. грн/чол.	958,24	257,70	2029,24	-700,53	1771,53	-73,11	687,43

За показником рентабельності власного капіталу можна дізнатися, скільки чистого прибутку приходиться на одиницю власного капіталу банку. Розрахунок показав, що рентабельність власного капіталу банку була найменшою в 2022 р. і мала значення 5,25%, але у 2023 році зросла до 27,04%, тобто, рентабельності власного капіталу підвищилась.

Продуктивність праці в банку знизилась у 2022 р. проти 2021 р. на 700,53 тис. грн або на 73,11%. Але у 2023 р. спостерігаємо зростання на 1771,53 тис. грн або на 687,43%. Це відбулося через скорочення персоналу на 593 працівника у 2022 р. та зменшення чистого прибутку. У 2023 р. відбулося скорочення чисельності персоналу ще на 149 працівників, але чистий прибуток суттєво збільшився на 3115201 тис. грн або на 521,72%.

Таким чином, є підстави зробити висновок, що банк протягом 3-х аналізованих років загалом був рентабельним з незначним зниженням показників рентабельності у 2022 р., проте у 2023 році банк стабілізував ситуацію.

2.2. Аналіз ліквідності АТ «ОТП БАНК»

Для більш повного розкриття сутності банківської ліквідності варто також зробити акцент на необхідності виконання банками певних нормативних вимог регулюючих органів. НБУ встановив обов'язкові нормативи ліквідності [10]:

- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB);
- коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).

Розрахуємо та проаналізуємо в динаміці нормативи ліквідності АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр. в табл. 2.7.

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – це співвідношення високоякісних ліквідних активів банку до суми, необхідної для покриття підвищеного відтоку коштів з банку протягом 30 днів. Він відображає рівень стійкості банку до короткострокових шоків ліквідності – характерного для кризових періодів явища, коли відбувається значний відтік коштів клієнтів [10].

Виконання нормативу свідчатиме, що банк забезпечений ліквідністю в обсязі, достатньому для повного виконання ним зобов'язань протягом 30 днів в кризових умовах.

Таблиця 2.7

Динаміка показників нормативів ліквідності АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Показник	Значення станом по роках			Абсолютне відхилення			Відносне відхилення, %		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021	2022/2021	2023/2023	2023/2021
LCR _{вв} , Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (не менше 100 %)	160	250	275	90	25	115	56,25	10,0	71,88
LCR _{ів} , Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (не менше 100 %)	120	135	175	15	40	55	12,5	29,63	45,83
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR): 2021 р. – 80%; з 01.10.2021 р. – 90%; з 1.04.2023 – 100%	130	170	237	40	67	107	30,76	39,41	82,31

Пруденційний норматив ліквідності – коефіцієнт чистого стабільного фінансування або NSFR – визначає мінімальний необхідний рівень ліквідності банку на горизонті один рік та сприяє залученню більш стабільних та довгострокових джерел фінансування, зменшуючи залежність від короткострокових ресурсів [11].

Дані таблиці 2.7 дають підстави стверджувати, що всі показники ліквідності АТ «ОТП Банк» впродовж 2021-2023 роки суттєво перевищували встановлені нормативи. Загалом за досліджуваний період відносно позитивне відхилення показників коливалось в межах 12,5,4 – 82,31,7%.

Нормативи коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR_{вв}), за всіма валютами та в іноземній валюті (LCR_{ів}) станом на грудень 2023 року становив 275% (при нормативі не менше 100%) за всіма валютами, а в іноземній валюті – 175% (при нормативі не менше 100%).

Спостерігаємо перевищення значення розрахованих над нормативними, що свідчить про наявність у АТ «ОТП Банк» високоліквідних активів у великих обсягах. Це не є позитивним явищем, оскільки має місце нераціональне використання банком активів, які за рахунок грошових коштів могли б перейти в розряд прибуткових.

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) так само перевищував нормативні значення протягом 3-х досліджуваних років, що свідчить про відсутність залежності від короткострокових ресурсів.

Крім економічних нормативів ліквідності банку, встановлених НБУ, є також коефіцієнти, які характеризують ліквідність. Розрахуємо ці показники для АТ «ОТП Банк» і наведемо результати в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз коефіцієнтів ліквідності АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

№	Назва показника	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення, +/-		
					2022/2021	2023/2022	2023/2021
1	Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	1,16	1,07	1,17	-0,09	0,1	0,01
2	Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів	0,87	0,66	0,56	-0,21	-0,1	-0,31
3	Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	0,21	0,18	0,20	-0,03	0,02	-0,01
4	Відношення зобов'язань і власного капіталу	5,31	6,82	5,45	1,51	-1,37	0,14
5	Коефіцієнт високоліквідних активів	36,33	34,98	35,28	-1,35	0,3	-1,05
6	Коефіцієнт загальної ліквідності	1,17	1,15	1,18	-0,02	0,03	0,01

Як свідчать дані, наведені в розрахунковій табл. 2.8, коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань свідчить про покращення забезпеченості дохідними активами всіх зобов'язань банку. При мінімальному значенні 70-80% ресурсна база АТ «ОТП Банк» постійно була вищою.

Протягом 2021-2023 років банк проводив помірно ризикову діяльність, оскільки обсяги кредитів не перевищували ресурсну базу, тобто обсяги депозитів. Отже, видані кредити були перекриті обсягами залучених депозитів і в банку не було загрози незбалансованої ліквідності

Коефіцієнт генеральної ліквідності банку розкриває можливість банку погашати зобов'язання високоліквідними активами та через продаж майна. За аналізований період показник був в межах середнього значення, приблизно 20% зобов'язань можна покрити за рахунок продажу всього майна.

Відношення зобов'язання і власного капіталу протягом аналізованого періоду зросло у 2022 р. порівняно з 2021 р., але зменшилось у 2023 р.. Значення показника свідчить про переважання темпів нарощування зобов'язань над власним капіталом.

Нормативне значення коефіцієнта відношення високоліквідних до робочих активів становило не менше 20%, спостерігаємо за даними таблиці і можемо зробити висновок, що зменшення індикатора не відбувалося протягом всього періоду, це означає, що банк успішно працює у відділі управлінських заходів, які направлені на виключення появи ризику.

Максимальну можливість погасити зобов'язання всіма активами показує нам коефіцієнт загальної ліквідності. Його оптимальне значення не бути менше за 100%. За аналізований період бачимо, що з цим показником в банку не було проблем.

Отже, є підстави зробити висновок, що протягом 2021-2023 рр. діяльність АТ «ОТП Банк» продовжував утримувати достатній запас ліквідності. Із початком військових дій банк розглядався клієнтами як «тиха гавань», як результат не було зафіксовано значного відтоку коштів клієнтів, що притаманно стресовим ситуаціям в економіці, натомість спостерігалось накопичення залишків на рахунках клієнтів банку. Показники співвідношення кредитів до депозитів покращились протягом 2021-2023 років.

РОЗДІЛ 3

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Міжнародний досвід забезпечення ліквідності банківських установ

Сучасний міжнародний досвід управління банківською ліквідністю має сублімований вираз у Базельських принципових підходах до організації процесу належного управління й нагляду за ризиком банківської ліквідності у стресових ситуаціях [13, с. 293].

Міжнародні стандарти ліквідності можна розглядати як міжнародні рекомендації до управління ризиком ліквідності в банках. Перший розділ документа «Базель III» надає короткий опис стандарту регулювання ризику банківської ліквідності.

Другий розділ описує два нових міжнародних показники, що враховують кращу світову практику, а саме показник короткострокової ліквідності (далі – LCR) і показник чистого стабільного фінансування (далі – NSFR) [14].

Третій розділ присвячений розгляду інструментів (невідповідність термінів погашення за контрактом, концентрація фінансування, доступні незакладені активи), що застосовуються підрозділами банківського регулювання й нагляду під час контролю за станом ризику ліквідності в певних кредитних установах.

Четвертий розділ стосується питань застосування стандартів та інструментів моніторингу за станом ліквідності.

Визнаючи важливість правильного оцінювання ризику ліквідності, НБУ у 2018 році запровадив нові нормативи ліквідності відповідно до вимог Базель III. Впровадження й повноцінне використання нових нормативів в процесі

управління ризиком ліквідності банку вимагають від українських банків пошуку нових інноваційних підходів до управління банківською ліквідністю.

Слід відзначити, що з банківською ліквідністю пов'язано багато питань, які не можуть бути вирішені лише завдяки встановленню економічних нормативів ліквідності. Додержання нормативів є необхідною, але недостатньою умовою ефективного процесу управління ліквідністю. Велике значення під час пошуку оптимальних варіантів структури активів та пасивів банку, а також їх співвідношення мають методи управління ліквідністю, оцінювання потреби в ліквідних коштах та доступності джерел їх поповнення для кожного банку. Отже, вибір найприйнятніших підходів до управління ліквідністю та оптимізацією ризику ліквідності залишається прерогативою керівництва кожного окремого банку й залежить від цілої низки внутрішніх та зовнішніх чинників.

Окрім нормативів ліквідності, важливу роль в управлінні ризиком ліквідності відіграє стрес-тестування. До настання світової фінансової кризи багато банків не надавали особливого значення поняттю «стрес-тестування», розглядаючи його як функцію управління ризиками. У травні 2009 року Базельським комітетом було оприлюднено документ «Принципи ефективної практики стрес-тестування і нагляду», що містить основоположні підходи до проведення комплексного стрес-тестування, що враховують основні ризики кредитної установи [15].

1) Стрес-тестування має виступати частиною системи управління банківськими ризиками, що включає стратегічні рішення правління й вищого керівництва.

2) Стрес-тестування має бути використане для виявлення й контролю сукупності різних банківських ризиків.

3) Під час проведення стрес-тестування мають бути виявлені різні точки зору фахівців банку, повинні застосовуватися різні методи й підходи.

4) Банк має враховувати негативні події на ринках активів та кредитних ресурсів, вплив скорочення ліквідності ринку на оцінювання вартості відкритих позицій.

5) Банк повинен систематично перевіряти ефективність вжитих заходів зі зниження своєї вразливості до різних банківських ризиків.

6) Банком має бути розроблена програма стрес-тестування, яка б дала змогу здійснювати контроль за ризиками, покращувати управління банківською ліквідністю, зовнішній та внутрішній обмін інформацією.

7) Банк повинен мати у своєму розпорядженні документи з політики й процедур стрес-тестування, а також певні технології, які б забезпечували реалізацію різних, зокрема варіативних, стрес-тестів.

8) Банк повинен мати можливість детально розглядати стрес-тести за напрямками своєї діяльності, приводячи їх до загальної картини.

9) До програми стрес-тестування банку мають бути включені різні сценарії (зокрема, перспективні), націлені на врахування системних (прихованих ризиків) і зворотних (загроза виживання комерційного банку) ефектів.

10) Програма стрес-тестування для сек'юритизованих активів має охоплювати стабільні активи, їх вразливість від системних ринкових чинників, специфічні контрактні умови й характеристики траншів; включати ризики, пов'язані з можливим обмеженням доступу до ринку сек'юритизації.

11) Банк повинен використовувати стрес-тестування для аналізування контрагентів, включаючи установи з високим рівнем ризиків, під час визначення залежності від специфічних інструментів, а також оцінювати наслідки можливого зменшення ризиків.

12) Банки повинні мати чіткий план дій з відновлення ліквідності на випадок непередбачуваних ситуацій. Розглянуті принципові підходи до стрес-тестування гармонійно доповнюють міжнародні рекомендації з управління ризиком ліквідності кредитних установ.

За своєю суттю положення Базель III сприяють посиленню контролю за якістю ліквідних активів та посиленню фінансової стійкості банківського сектору. Але, наразі, для економіки України, фінансовий сектор якої працює в умовах визначених ще стандартами Базель I, миттєва інтеграція банківської системи до норм Базель III є неможливою та призведе до значного скорочення банківського сектору, оскільки вітчизняні банківські установи не готові до виконання вищевказаних норм ліквідності і потребують капіталізації та збільшення бази ліквідних активів. На сьогоднішній день Базель III є важливим орієнтиром, який повинен використовувати Національний Банк України у процесі оздоровлення та підвищення ефективності банківської системи, але до імплементації його основних положень фінансовий сектор України повинен пройти низку реформ, зокрема зменшення тіньової економіки, стабілізації валютного ринку та виведення з ринку проблемних фінансових установ [16, с. 104].

Подібно вітчизняній практиці, за кордоном під час управління ліквідністю на основі дотримання визначеного співвідношення в активах і пасивах використовується метод закріплення окремих пасивів залежно від їх строковості за визначеними статтями активів з огляду на їх ліквідність. Однак, в цілому, методологія аналізу ліквідності банківських установ в зарубіжних країнах значно відрізняється від вітчизняної практики. У закордонній практиці за ознакою ліквідності всі активи поділяються на:

- первинні резерви, до яких належать касова готівка і кошти на кореспондентському рахунку в центральному банку;
- вторинні резерви, до яких відносяться високоліквідні цінні папери, що призначені для продажу; цей вид активу доповнює первинний резерв у разі недостатчі його ліквідних засобів;
- позички та інші цінні папери, ліквідність яких нижча, ніж у попередніх двох видах активів [17, с. 770].

Для ефективного управління ліквідністю закордонна практика виробила певні вимоги до структури активів. Оптимальними для забезпечення

стабільності, ліквідності і платоспроможності банку в різних країнах вважаються такі норми окремих видів активів:

1). Сполучені Штати Америки:

- первинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 5–10 %;
- первинні і вторинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 10–15 %;
- позички (стосовно активів) – не більше 65 %.

2). Японія: – ліквідні активи (первинні і вторинні резерви) стосовно депозитів – 30 %;

3). Франція:

- ліквідні активи (активи з терміном погашення в найближчі 30 днів) стосовно зобов'язань до запитання і терміном погашення в найближчі 30 днів – 100 %;

- співвідношення суми активів, розміщених строком на 3 місяці, і суми депозитів до повернення, строкових депозитів та інших ресурсів, залучених на 3 місяці, – не менше 60 % [17, с. 768].

У багатьох зарубіжних країнах, показники ліквідності банків розраховуються за співвідношенням активних і пасивних статей балансу, згрупованих за строками, і є обов'язковими для виконання всіма банками (Японія, Франція, Великобританія, Німеччина). Проте, у деяких країнах, наприклад у США, немає обов'язкових нормативів ліквідності, і банки самостійно вирішують дану проблему. Але органи банківського нагляду постійно здійснюють контроль за станом ліквідності і оцінюють якість управління нею в ході перевірок на місцях за рейтинговою системою «CAMEL», де ліквідність розглядається як один з найважливіших показників діяльності. З огляду на винятково важливу роль ліквідності в життєдіяльності банків та підтримці рівноваги банківської системи в цілому в багатьох країнах органами банківського нагляду та законодавством передбачено встановлення норм ліквідності. Банки зобов'язані підтримувати показники ліквідності не нижчими від певного рівня (норми), що визначається з урахуванням нагромадженого досвіду та конкретних економічних умов у країні [18, с. 840].

Підходи до державного контролю за банківською ліквідністю в різних країнах представлені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Підходи до державного контролю за банківською ліквідністю

Країна	Нормативи ліквідності
США	Обов'язкових нормативів не встановлено
ФРН	Норматив довгострокової ліквідності
Великобританія	Обов'язкових нормативів не встановлено. Контроль за активами та зобов'язаннями щодо термінів погашення
Франція	Нормативи коротко- і середньострокової ліквідності
Японія	Обов'язкових нормативів не встановлено. Рекомендовано норматив поточної ліквідності
Україна	Нормативи поточної, миттєвої, короткострокової ліквідності

Обсяг показників ліквідності в різних країнах неоднаковий. Наприклад, Національний банк України розробив одинадцять нормативів, що є обов'язковими до виконання, тоді як російський Центробанк запровадив чотирнадцять нормативів, чотири з яких є нормативами ліквідності. В іноземних країнах наглядові органи або не встановлюють обов'язковий до виконання обсяг цих показників, як, наприклад, у Сполучених Штатах Америки, або визначають лише незначну кількість показників, як, наприклад, у Франції, Японії, Англії, Німеччині [17, с. 769]. В тих країнах, де рівень банківської ліквідності підлягає централізованому регулюванню, в практиці застосування нормативів ліквідності є свої відмінності. Вони полягають у кількості та назві показників, що використовуються для аналізу ліквідності, методології їх розрахунку, граничних значеннях нормативних показників, підходах у їх застосуванні (диференційованості, обов'язковості), періодичності розрахунку тощо (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Нормативи ліквідності банків, що застосовуються в окремих країнах світу [19].

Країна	Показник	Розрахунок показника	Нормативне значення, %
Франція	Норматив ліквідності	Співвідношення активів, розміщених терміном до трьох місяців, до депозитів до запитання, строкових депозитів та інших коштів, залучених на три місяці	Щоквартально >60
Великобританія	Норматив ліквідності	Співвідношення готівкових коштів, залишків на рахунку Ностро, депозитів до запитання і терміном на один день, цінних паперів та придатних до переобліку векселів до залучених коштів	Щомісячно > 12,5
Німеччина	Норматив короткострокової ліквідності	Співвідношення короткострокових і середньострокових вкладень (до чотирьох років) до залучених ресурсів до чотирьох років та ощадних вкладів	Щомісячно 100
	Норматив довгострокової ліквідності	Співвідношення довгострокових активів терміном розміщення понад чотири роки до залучених коштів терміном понад чотири роки	Щомісячно 100

Варто звернути увагу на те, що Центральний банк Франції не зобов'язує усі установи дотримуватись однакового коефіцієнта. Кожен банк у певному конкретному випадку може задовольнятися обчисленим коефіцієнтом, а лише в разі потреби впливати відповідним чином на інші установи. Банківські установи деяких країн не обмежуються лише нормативними показниками ліквідності, адже для власних потреб вони можуть розраховувати інші показники ліквідності балансу банку. Наприклад, у Великій Британії для аналізу та контролю за своєю діяльністю комерційні банки розраховують такі

показники ліквідності, за якими немає необхідності звітувати. Вони обчислюються як співвідношення суми активів до суми зобов'язань зі строком розміщення активів і погашення зобов'язань до одного та до шести місяців. У США досвід оцінювання ліквідності комерційними банками є напрочуд цікавим. Центральний банк США не вимагає від комерційних банків чіткого дотримання встановлених законодавством нормативів ліквідності. Банки розраховують для внутрішнього використання показники ліквідності, основними з яких є співвідношення: ліквідних активів і депозитів; ліквідних активів і всіх активів; строкових депозитів і загальної суми депозитів; зобов'язань за виданими кредитами і депозитами. Під час проведення аналізу ліквідності методи змінюються залежно від ринку, на якому функціонує банк, типу або виду комерційного банку, змісту і різноманіття банківських продуктів та послуг. Одним із завдань, що постає перед керівництвом самих банківських установ, є розробка та підтримка системи показників ліквідності.

Таким чином, міжнародний досвід є доцільним і можливим до використання в сучасній українській практиці. Міжнародні рекомендації з управління ризиком банківської ліквідності також дають змогу краще зорієнтувати банки на виявлення елементів управління, націлених на подолання нестачі ліквідності у стресових ситуаціях.

3.2. Заходи щодо забезпечення оптимальної ліквідності АТ «ОТП БАНК»

Банківська справа засвідчує, що недостатній рівень ліквідності є першою ознакою наявності в банку серйозних фінансових труднощів. Як наслідок, відбувається відтік клієнтів і закриття рахунків. Це, у свою чергу, призводить до підвищення потреби в ліквідних засобах і поглиблення кризи ліквідності.

У АТ «ОТП БАНК», як і у будь-якого іншого банку, існують фінансові ризики (кредитний ризик, ризик ліквідності та ринковий ризик) та нефінансові ризики (політичний, країни). Саме тому, для забезпечення оптимальної

ліквідності комерційних банків та підтримання рівноваги банківської системи загалом, існує доцільність централізованого регулювання ліквідності шляхом установлення НБУ обов'язкових нормативів ліквідності. Дотримання нормативів ліквідності є необхідною умовою нормальної діяльності банку.

З метою удосконалення управління ризиками АТ «ОТП БАНК» та забезпечення його ліквідності пропонуємо виділяти такі підсистеми як складові системи ризик-менеджменту діяльності банку: організаційна, інформаційна, ціноутворююча, аналітична, дозвільна, управлінська, моніторингова, підсистема кризового менеджменту.

Організаційну підсистему управління ризиком потрібно будувати таким чином, щоб був забезпечений оптимальний розподіл цілей і завдань між підрозділами банку та його співробітниками.

Завдання інформаційної підсистеми полягає у відборі, зберіганні і передачі інформації на різні щаблі управління банком. Формує інформаційну підсистему інформаційно-аналітична служба, яка здійснює збір, узагальнення, аналіз інформації, прогноз і діагностику майбутнього стану.

Від ціноутворюючої підсистеми залежить дохідність операцій, а також рентабельність банку.

Аналітичну підсистему умовно можна розділити на дві частини: 1) аналіз і оцінка індивідуальних ризиків; 2) аналіз та оцінка сукупного ризику.

Для АТ «ОТП БАНК» можна запропонувати до впровадження механізм забезпечення ліквідності з такими складовими:

- підтримання резерву ліквідності (ліквідні ЦП та інші ліквідні активи);
- зниження ризику концентрації зобов'язань;
- розширення ресурсної бази на внутрішньому та зовнішніх ринках;
- встановлення у разі необхідності додаткових обмежень на активні операції;
- аналіз ситуації на ринку;
- аналіз динаміки активів та зобов'язань з метою виявлення відхилення від запланованих показників;
- дотримання лімітів.

Встановлення мінімальних вимог – не єдиний спосіб вирішення широкого кола питань, які пов’язані з ліквідністю банку. Для оцінки ефективності процесу управління банківською ліквідністю в АТ «ОТП БАНК» орієнтуються на дві основні характеристики: швидкість перетворення активів у грошову форму і задоволення потреби в готівкових коштах (елемент часу) та вартість підтримки певного рівня ліквідності (елемент вартості).

Наведемо у табл. 3.3 розрахунки зазначених показників за 2021-2023 рр. та здійснимо прогноз цих показників на 2024 рік.

Таблиця 3.3

Розрахунок показників, що характеризують ефективність процесу управління банківською ліквідністю в АТ «ОТП БАНК»

№	Назва показника	2021	2022	2023	Прогноз 2024
1	Грошові кошти та їх еквіваленти, тис грн	3870163	4749260	10827171	10827171
2	Всього активи, тис грн	69843005	90918545	101933466	112126813
3	Швидкість перетворення активів у грошову форму, разів	18,05	19,14	9,41	10,35
4	Тривалість одного обороту, днів	20	19	38	35
5	Вартість підтримки певного рівня ліквідності	28457	75385	121653	112049

Таким чином, тривалість одного обороту перетворення активів у грошову форму зросла в 2023 році на 19 днів, що є негативно, тому слід вживати заходів по її скороченню.

Вартість підтримки певного рівня ліквідності склала в 2023 році 121653 тис. грн.

Планується зростання активів банку на 2024 р. внаслідок збільшення кредитного портфеля. Спрогнозуємо даний ріст на 10%. Грошові кошти та їх еквіваленти планується залишити на рівні 2023 року – 10827171 тис. грн.

Прогноз вартості підтримки певного рівня ліквідності базується на плануванні скорочення тривалості одного обороту перетворення активів у грошову форму. Отже, планується скорочення даних витрат до рівня 112049 тис. грн у 2024 році.

Як було зазначено вище, із метою збільшення вартості активів банку необхідно нарощувати кредитний портфель, що стає можливим лише за умов досконалого управління проблемною заборгованістю в рамках політики управління кредитним портфелем АТ «ОТП БАНК».

Критично-проблемну заборгованість можна розцінювати як безнадійну, тобто як таку, що має мізерні шанси бути повернутою банку. На відміну від критично-проблемної, сумнівно-критична заборгованість, хоча і є проблемною, проте, у банку існує більше шансів її повернути.

Ми пропонуємо здійснювати поділ суми кредиту на суттєву та несуттєву відповідно до позначки у 50 тис. грн, адже, на нашу думку, заборгованість менша за цю суму є дрібною для АТ «ОТП БАНК», отже, її загальний розмір не покриватиме затрат ресурсів і часу на претензійно-позовну та іншу діяльність банку. Водночас, ця сума може бути скорегована відповідно до змін у розмірі та структурі кредитного портфеля банку, як у бік зменшення, так і збільшення. Таким чином, такий підхід дасть змогу оптимізувати роботу банку щодо управління проблемними кредитами та підтримувати його оптимальну ліквідність.

ВИСНОВКИ

1. Розкрито сутність ліквідності комерційного банку. Ліквідність банку – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати).

Фактори впливу на ліквідність банку поділяються на внутрішні (фінансові та не фінансові) та зовнішні (загальні та спеціальні). На відміну від внутрішніх чинників, зовнішні є неконтрольованими з боку банків. Через це особливої уваги набуває аналіз і прогнозування впливу зовнішніх чинників.

2. Вивчено методичні підходи до визначення ліквідності комерційного банку. Аналіз ліквідності банку – процес дослідження факторів, що змінюють рівень ліквідності банку в динаміці з метою виявлення відхилень від планових чи нормативних значень та визначення впливу отриманих відхилень на діяльність банку. До складу обов'язкової звітності банків включається розрахунок показників ліквідності банку у вигляді економічних нормативів. Ці показники контролюються регулятором в межах контролю за рівнем ліквідності кредитних організацій.

Розраховують такі групи коефіцієнтів ліквідності: коефіцієнти для розрахунку обсягу та структури зобов'язань банку; коефіцієнти для визначення обсягу та структури ліквідних коштів, які знаходяться на балансі банку; коефіцієнти, які дають можливість визначити здатність виконання банком своїх зобов'язань за рахунок ліквідних активів.

Нині для контролю за станом ліквідності комерційних банків діють такі нормативи НБУ: коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR); коефіцієнт покриття

за всіма валютами (LCRBB); коефіцієнт покриття в іноземній валюті (LCRIB) коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).

3. Надано загальну характеристику та проведено аналіз фінансового стану АТ «ОТП БАНК». ОТП Банк – один із найбільших українських банків з іноземним капіталом, визнаний лідер банківського сектору країни. На ринку працює з 1998 року, має стійку репутацію соціально-відповідальної, надійної та стійкої фінансової установи. ОТП Банк пропонує клієнтам найкращий сервіс і послуги, серед яких кредитні й депозитні продукти, страхування, управління активами, лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг.

Протягом 2021-2023 рр. активи АТ «ОТП Банк» суттєво зростали і досягли рівня 102,0 млрд грн у 2023 р., що на 12,1% більше, ніж у 2022 році та на 45,9% більше, ніж у 2021 р. Рентабельність активів зросла до 3,85% у 2023 р. порівняно з 2022 р.

Загальна сума зобов'язань щорічно зростала, на що вплинули такі їх складові, як кошти клієнтів та похідні фінансові зобов'язання.

Аналіз власного капіталу показав, що статутний капітал банку сформований в розмірі 6186023 тис. грн. залишався незмінним протягом трьох років. Так само, емісійний дохід та результат від операцій з акціонером. Інші резерви зменшились у 2022 р. у порівнянні з 2021 р., проте зазнали значного зростання у 2023.р. Нерозподілений прибуток щорічно зростав, що спричинило найбільший вплив на зростання загальної суми власного капіталу: на 5,16% у 2022р. на 36,015 – у 2023 р. та на 43,025 за 2021-2023 рр.

Аналіз фінансових результатів показав, що процентні доходи та процентні витрати щорічно зростали. Банк отримав чистий процентний дохід, який щорічно зростав і за три роки таке зростання склало 86,17%.

Комісійні доходи зменшились у 2022 р., але зросли знов у 2023 р. на 4,72%, але не повернулись до рівня 2021 р. За три роки зменшення становило 6,04%. Комісійні витрати зменшились у 2022 р. порівняно з 2021 р., проте зросли у 2023 р. і за три роки зросли на 5,53%.

Загалом за рік банк щорічно отримував прибуток. Щоправда, у 2022 р. він зменшився порівняно з 2021 р. на 78,25%, причиною чого стало погіршення економічної ситуації в країні внаслідок повномасштабного вторгнення, втім, у 2023 р. банк налагодив свою роботу і розмір прибутку суттєво збільшився на 521,72% і загалом за три роки – на 35,23%.

Проведено оцінку фінансового стану АТ «ОТП БАНК». Аналіз фінансової стійкості показав, що банк достатньо забезпечена його капіталом, який здатний захищати банк від імовірних ризикованих поточних втрат та в найближчому майбутньому.

З проведеного аналізу рентабельності випливає, що банк протягом трьох років залишається рентабельним. Дещо знизилась рентабельність у 2022 р. внаслідок причин, які були зазначені вище, проте у 2023 році ситуація значно покращилася.

4. Проведено аналіз ліквідності АТ «ОТП БАНК». Аналіз встановлених НБУ обов'язкових економічних нормативів ліквідності, а саме, коефіцієнту покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB), а також коефіцієнту чистого стабільного фінансування (NSFR), засвідчив, що всі показники АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 роки мали значення, які суттєво перевищують встановлені нормативи. Загалом за досліджуваний період значення показників зросло на 12,5,4 – 82,31,7%.

Крім економічних нормативів ліквідності банку, встановлених НБУ, розраховано коефіцієнти, які також характеризують ліквідність. Так, коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань свідчить про покращення забезпеченості дохідними активами всіх зобов'язань банку. При мінімальному значенні 70-80% ресурсна база АТ «ОТП Банк» постійно була вищою. Протягом 2021-2023 років банк проводив помірно ризикову діяльність, оскільки обсяги кредитів не перевищували обсяги депозитів. Отже, не було загрози незбалансованої ліквідності.

Коефіцієнт генеральної ліквідності банку показав, що близько 20% зобов'язань можна покрити за рахунок продажу всього майна.

Відношення зобов'язання і власного капіталу свідчить про переважання темпів нарощування зобов'язань над власним капіталом.

Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів показав, що зменшення індикатора не відбувалося протягом всього періоду, це означає, що банк успішно працює у відділі управлінських заходів, які направлені на виключення появи ризику.

Максимальну можливість погасити зобов'язання всіма активами показує нам коефіцієнт загальної ліквідності. Його оптимальне значення не бути менше за 100%. За аналізований період з цим показником проблем в банку не було.

Отже, протягом 2021-2023 рр. діяльність АТ «ОТП Банк» продовжував утримувати достатній запас ліквідності.

5. Вивчено міжнародний досвід забезпечення ліквідності банківських установ. Сучасний міжнародний досвід управління банківською ліквідністю має сублімований вираз у Базельських принципових підходах до організації процесу належного управління й нагляду за ризиком банківської ліквідності у стресових ситуаціях. У закордонній практиці за ознакою ліквідності всі активи поділяються на: первинні резерви, до яких належать касова готівка і кошти на кореспондентському рахунку в центральному банку; вторинні резерви, до яких відносяться високоліквідні цінні папери, що призначені для продажу; цей вид активу доповнює первинний резерв у разі недостачі його ліквідних засобів; позички та інші цінні папери, ліквідність яких нижча, ніж у попередніх двох видах активів. Для ефективного управління ліквідністю закордонна практика виробила певні вимоги до структури активів.

У багатьох зарубіжних країнах, показники ліквідності банків розраховуються за співвідношенням активних і пасивних статей балансу, згрупованих за строками, і є обов'язковими для виконання всіма банками (Японія, Франція, Великобританія, Німеччина). Проте, у деяких країнах, наприклад у США, немає обов'язкових нормативів ліквідності, і банки

самостійно вирішують дану проблему. Обсяг показників ліквідності в різних країнах неоднаковий.

Міжнародний досвід є доцільним і можливим до використання в сучасній українській практиці.

6. Обґрунтовано заходи щодо забезпечення оптимальної ліквідності АТ «ОТП БАНК». З метою удосконалення управління ризиками АТ «ОТП БАНК» та забезпечення його ліквідності пропонуємо виділяти такі підсистеми як складові системи ризик-менеджменту діяльності банку: організаційна, інформаційна, ціноутворююча, аналітична, дозвільна, управлінська, моніторингова, підсистема кризового менеджменту.

Для оцінки ефективності процесу управління банківською ліквідністю в АТ «ОТП БАНК» орієнтуються на дві основні характеристики: швидкість перетворення активів у грошову форму і задоволення потреби в готівкових коштах (елемент часу) та вартість підтримки певного рівня ліквідності (елемент вартості). Розрахунок прогнозних показників, що характеризують ефективність процесу управління банківською ліквідністю в АТ «ОТП БАНК», показав скорочення витрат на підтримання рівня ліквідності до рівня 112049 тис. грн у 2024 році.

З метою збільшення вартості активів банку необхідно нарощувати кредитний портфель, що стає можливим лише за умов досконалого управління проблемною заборгованістю в рамках політики управління кредитним портфелем АТ «ОТП БАНК».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павленко Л.Д., Крухмаль О.В., Зарицька А.І. Інструменти управління ліквідності банку в умовах трансформації міжнародних правових норм у національне законодавство. *Ефективна економіка*. 2021. №1. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.75.
2. Duttweiler R., *Managing liquidity in banks. A top-down approach*, A John Wiley & Sons Ltd. 2009. 286 p.
3. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 204 с.
4. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення: 10.05.2024).
5. Криклій О. А., Рябіченко Д. О. Методичне забезпечення аналізу ліквідності банку в посткризових умовах. *Ефективна економіка*. № 7. 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?Op=1&z=1249>
6. Косарева І.П., Крамська Д.О. Ліквідність банку: сутність та вплив основних факторів на діяльність банків. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 29. 2018. С. 99-103.
7. Крішталь Т. Е. Методика аналізу ліквідності комерційного банку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Т. Е. Крішталь. – Київ, 2003. – 17 с.
8. Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR): Рішення правління Національного Банку України від 24.12.2019 № 1001-рш. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1001500-19#n11> (дата звернення: 10.05.2024).

8. Сирчин О. Л. Показники оцінки ліквідності банку. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2016. № 1. С. 267–274.
9. Офіційний сайт АТ «ОТП Банк». URL: <https://www.otpbank.com.ua/about/informations/annual-reports/> (дата звернення 10.05.2023 р).
10. Національний банк впроваджує новий норматив для банків – коефіцієнт покриття ліквідністю LCR. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vprovadjuje-noviy-normativ-dlya-bankiv--kofitsiyent-pokrittya-likvidnistyu-lcr>
17. Мінімальне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування (NSFR) з 01 квітня 2023 року становитиме 100%. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/minimalne-znachennya-koefitsiyentu-chistogo-stabilnogo-finansuvannya-nsfr-z-01-kvitnya-2023-roku-stanovitime-100>
13. Косов А.С. Міжнародний досвід регулювання банківської ліквідності та можливості його реалізації в Україні. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 5(16) 2019. С. 286-294.
14. Задерей Н. Стандарти управління ліквідністю банків. Національний банк України. 2018. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=69900831>.
15. Шпачук В. Базель III: Етапи впровадження та методика оцінки. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2012. № 5. URL: file:///C:/Users/hp/Downloads/Duur_2012_5_16.pdf
16. Нікольчук Ю. М., Подокопна О. М. Імплементация зарубіжного досвіду управління ліквідністю комерційного банку у вітчизняну практику. *Вісник хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2020, № 2. С. 103-108.
17. Гірняк В.В., Путьківський Т.А. Управління ліквідністю банків за умов економічної нестабільності (на прикладі АТ «Ощадбанк»). *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 766–773. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/144.pdf>

18. Федішин М.П., Слусаряк М.М. Технологія управління ліквідністю комерційних банків: теоретичний аспект. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. № 16. С. 840–846. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/16_ukr/127.pdf
19. Кочетигова Т.В., Кожухар Д.С. Зарубіжний досвід управління ліквідністю банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. № 11. С. 709–712. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/149.pdf>.

ДОДАТКИ

Акціонерне товариство «ОТП БАНК»
Окремий звіт про фінансовий стан
станом на 31 грудня 2021 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року (як рекласифіковано)	31 грудня 2019 року (як рекласифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	4	3,870,163	3,510,420	3,139,593
Кредити та аванси банкам	5	9,129,391	13,628,078	4,308,470
Кредити та аванси клієнтам	6	40,460,458	27,638,193	25,311,393
Інвестиції в цінні папери	7	14,627,919	12,503,675	10,824,761
Похідні фінансові активи		8,376	10,561	454
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	8	139,143	139,143	139,143
Інвестиційна нерухомість		26,075	27,857	28,152
Поточні податкові активи		110	90	64
Відстрочені податкові активи	16	68,847	76,544	38,747
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	9	344,801	358,631	196,461
Основні засоби	9	948,483	822,412	564,279
Інші фінансові активи	10	118,981	98,434	152,745
Інші нефінансові активи	10	76,697	110,869	77,061
Загальна сума активів		69,819,444	58,924,907	44,781,323
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Кошти банків		1,225	132	189,668
Кошти клієнтів	11	57,064,997	47,838,522	35,401,926
Похідні фінансові зобов'язання		4	844	3,447
Інші залучені кошти		176	267	378,133
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		298,908	279,484	83,939
Інші фінансові зобов'язання	12	1,106,276	1,043,519	767,140
Інші нефінансові зобов'язання	12	137,788	109,274	97,768
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		149,689	81,304	84,827
Загальна сума зобов'язань		58,759,063	49,353,346	37,006,848
КАПІТАЛ				
Статутний капітал	22	6,186,023	6,186,023	6,186,023
Нерозподілений прибуток		3,175,320	1,630,209	(103,513)
Емісійний дохід	22	405,075	405,075	405,075
Результат від операцій з акціонером	22	1,236,294	1,236,294	1,236,294
Інші резерви		57,669	113,960	50,596
Загальна сума власного капіталу		11,060,381	9,571,561	7,774,475
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		69,819,444	58,924,907	44,781,323

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

Володимир Мудрий
Голова Правління

17 серпня 2022 року

Наталя Дюба
Головний бухгалтер

17 серпня 2022 року

Примітки, надані на сторінках 8-112, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Акціонерне товариство «ОТП БАНК»

Окремий звіт про сукупний дохід за рік, який закінчився 31 грудня 2021 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2021	2020
		За нарастаючим підсумком із початку року до дати звітності	За нарастаючим підсумком із початку року до дати звітності
Прибуток (збиток) за рік		2,745,111	1,733,722
Інший сукупний дохід			
Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, до оподаткування			
Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від інвестицій в інструменти капіталу		2,038	223
Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування			
Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування у тому числі:			
зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		209,643	250,927
зміна резерву на покриття очікуваних кредитних збитків за інвестиціями, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(66,993)	(103,868)
Сума накопиченого прибутку/ (збитку), що перекласифікована у склад прибутків та збитків в результаті вибуття інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(188,680)	(83,918)
Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(12,299)	-
Загальна сума іншого сукупного доходу, який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		(58,329)	63,141
Загальна сума іншого сукупного доходу		(56,291)	63,364
Загальна сума сукупного доходу		2,688,820	1,797,086

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

Володимир Мудрий
Голова Правління

17 серпня 2022 року

Наталія Дюба
Головний бухгалтер

17 серпня 2022 року

Примітки, надані на сторінках 8-112, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Акціонерне товариство «ОТП БАНК»

Окремий звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2021 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2021	2020 (як реклафіковано)
		За наростаючим підсумком із початку року до дати звітності	За наростаючим підсумком із початку року до дати звітності
Грошові потоки від операційної діяльності			
Класи надходжень грошових коштів від операційної діяльності			
Проценти сплачені		(1,083,402)	(1,420,016)
Проценти отримані		6,058,437	5,896,396
Комісійні доходи, що отримані		2,012,466	1,684,106
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		223,047	(412,639)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		301,288	692,833
Інші надходження грошових коштів від операційної діяльності (інші доходи отримані)		98,942	120,704
Класи виплат грошових коштів від операційної діяльності			
Комісійні витрати, що сплачені		(700,725)	(567,220)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені, у т.ч.:		(2,012,182)	(1,789,551)
Витрати на виплати працівникам		(1,278,976)	(1,123,223)
Інші адміністративні та операційні витрати		(612,490)	(599,291)
Інші витрати		(120,716)	(67,037)
Повернення податків на прибуток (сплата)		(541,747)	(426,973)
Чисті грошові потоки (використані в операційній діяльності) до зміни в операційних активах і зобов'язаннях		4,356,124	3,777,640
Чисті грошові потоки від операційної діяльності (використані в операційній діяльності)			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		-	473,403
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		(14,068,505)	(2,629,836)
Чисте (збільшення)/зменшення похідних фінансових активів		2,185	(10,107)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(20,547)	54,311
Чисте (збільшення)/зменшення інших нефінансових активів		22,988	(26,883)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків		1,234	(189,987)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		10,572,888	9,191,551
Чисте збільшення/(зменшення) похідних фінансових зобов'язань		(840)	(2,603)
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань		51,895	276,379
Чисте збільшення/(зменшення) інших нефінансових зобов'язань		2,404	(437,577)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності (використані в операційній діяльності)		919,826	10,476,291
Грошові потоки від (для) інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(453,031,625)	(548,062,005)
Надходження від реалізації інвестицій у цінні папери		450,971,785	546,759,323
Надходження від продажу основних засобів		4,637	34,412
Придбання основних засобів		(154,341)	(145,119)
Придбання нематеріальних активів		(148,340)	(162,170)
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності (використані в інвестиційній діяльності)		(2,357,884)	(1,575,559)

Акціонерне товариство «ОТП БАНК»

Окремий звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2021 року (продовження)
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2021	2020 (як реклаифікован о)
		За нарастаючим підсумком із початку року до дати звітності	За нарастаючим підсумком із початку року до дати звітності
Грошові потоки від (для) фінансової діяльності			
Повернення інших залучених коштів		(91)	(367,982)
Виплати за орендними зобов'язаннями	9	(168,168)	(147,237)
Дивіденди сплачені		(1,200,000)	-
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності (використані у фінансовій діяльності)		(1,368,259)	(515,219)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів до впливу змін валютного курсу		(2,806,317)	8,385,513
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(1,290,611)	1,778,325
Вплив зміни резервів на грошові кошти та їх еквіваленти		(42,016)	-
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		(4,138,944)	10,163,838
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		17,138,498	6,974,660
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	4	12,999,554	17,138,498

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

Володимир Мудрий
Голова Правління

17 серпня 2022 року

Наталія Дюба
Головний бухгалтер

17 серпня 2022 року

Примітки, надані на сторінках 8-112, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Окремий звіт про фінансовий стан
станом на 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	31 грудня 2023 року	31 грудня 2022 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	4	10,827,171	4,749,260
Кредити та аванси банкам	5	21,491,993	21,720,592
Кредити та аванси клієнтам	6	24,861,899	29,892,900
Інвестиції в цінні папери	7	43,360,299	32,852,589
Похідні фінансові активи		-	3,246
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	8	139,143	139,143
Інвестиційна нерухомість		24,634	24,634
Поточні податкові активи		40	5
Відстрочені податкові активи	17	-	65,407
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	9	486,795	362,306
Основні засоби	9	684,883	802,462
Інші фінансові активи	10	114,674	330,426
Інші нефінансові активи	10	51,951	62,568
Загальна сума активів		102,043,482	91,005,538
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		15,211	231
Кошти клієнтів	11	81,855,086	77,736,460
Похідні фінансові зобов'язання		22,758	9,233
Інші залучені кошти		53	159
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		2,683,009	119,500
Забезпечення:			
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	24	246,958	301,643
Інші фінансові зобов'язання	12	1,162,001	1,070,480
Інші нефінансові зобов'язання	12	162,478	137,164
Відстрочені податкові зобов'язання	17	76,907	-
Загальна сума зобов'язань		86,224,461	79,374,870
КАПІТАЛ			
Статутний капітал	22	6,186,023	6,186,023
Нерозподілений прибуток		7,484,733	3,772,426
Емісійний дохід	22	405,075	405,075
Результат від операцій з акціонером	22	1,236,294	1,236,294
Інші резерви		506,896	30,850
Загальна сума власного капіталу		15,819,021	11,630,668
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		102,043,482	91,005,538

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

Володимир Мудрий
Голова Правління

19 квітня 2024 року

Наталія Дюба
Головний бухгалтер

19 квітня 2024 року

Примітки, надані на сторінках 08-103, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Окремий звіт про прибуток або збиток
за рік, який закінчився 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2023	2022
Процентні доходи, у т.ч.:	13	12,121,526	8,787,828
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	13	12,109,061	8,774,395
Інші процентні доходи	13	12,465	13,433
Процентні витрати	13	(3,480,867)	(1,981,446)
Чистий процентний дохід (Чисті процентні витрати)	13	8,640,659	6,806,382
Комісійні доходи	14	1,869,768	1,785,441
Комісійні витрати	14	(739,463)	(663,787)
Інші доходи		91,475	128,973
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(102,552)	100,893
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(24,491)	(7,847)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		378,182	713,690
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		206,885	70,226
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	15	120,458	(5,658,273)
Інші витрати	16	(220,011)	(134,244)
Інші прибутки (збитки), у т.ч.:		(129,729)	(100,474)
- Збиток від модифікації фінансових активів		(129,729)	(100,254)
Витрати на виплати працівникам	16	(1,679,418)	(1,408,154)
Амортизаційні витрати	16	(341,058)	(341,116)
Інші адміністративні та операційні витрати	16	(647,867)	(565,299)
Прибуток (збиток) до оподаткування		7,422,838	726,411
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	17	(3,710,531)	(129,305)
Прибуток (збиток) за рік		3,712,307	597,106
Прибуток на акцію			
Середньозважена кількість простих акцій в обігу		499,238	499,238
Базисний та розбавлений прибуток на акцію, в українських гривнях		7,436	1,196

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

	
Володимир Мудрий Голова Правління	Наталія Дюба Головний бухгалтер
19 квітня 2024 року	19 квітня 2024 року

Примітки, надані на сторінках 08-103, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Окремий звіт про сукупний дохід за рік, який закінчився 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2023	2022
Прибуток (збиток) за рік		3,712,307	597,106
Інший сукупний дохід			
Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, до оподаткування			
Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від інвестицій в інструменти капіталу		71	1,172
Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування			
Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		613,334	(41,983)
у тому числі:			
зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		202,824	(110,475)
зміна резерву на покриття очікуваних кредитних збитків за інвестиціями, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	24	410,510	68,492
Сума накопиченого прибутку/ (збитку), що перекласифікована у склад прибутків та збитків в результаті вибуття інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		24,491	7,847
Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	17	(161,850)	6,145
Загальна сума іншого сукупного доходу, який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		475,975	(27,991)
Загальна сума іншого сукупного доходу		476,046	(26,819)
Загальна сума сукупного доходу		4,188,353	570,287

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

		
Володимир Мудрий Голова Правління		Наталія Дюба Головний бухгалтер
19 квітня 2024 року		19 квітня 2024 року

Примітки, надані на сторінках 08-103, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Окремий звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2023	2022
Грошові потоки від операційної діяльності			
Класи надходжень грошових коштів від операційної діяльності			
Проценти отримані		12,042,627	8,694,972
Комісійні доходи, що отримані		1,877,289	1,754,684
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(83,609)	113,546
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		378,182	713,690
Інші надходження грошових коштів від операційної діяльності (інші доходи отримані)		91,947	140,785
Класи виплат грошових коштів від операційної діяльності			
Проценти сплачені		(3,473,023)	(1,994,258)
Комісійні витрати, що сплачені		(739,463)	(663,787)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені, у т.ч.:		(2,362,767)	(2,123,315)
Витрати на виплати працівникам		(1,517,150)	(1,437,346)
Інші адміністративні та операційні витрати		(625,606)	(551,505)
Інші витрати		(220,011)	(134,464)
Повернення податків на прибуток (сплата)		(1,166,725)	(149,799)
Чисті грошові потоки (використані в операційній діяльності) до зміни в операційних активах і зобов'язаннях		6,564,458	6,486,518
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		-	(379,871)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		5,603,055	8,329,393
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		214,559	(201,810)
Чисте (збільшення)/зменшення інших нефінансових активів		12,549	(3,696)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків		15,211	(1,035)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		2,418,069	12,499,881
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань		(10,442)	(48,335)
Чисте збільшення/(зменшення) інших нефінансових зобов'язань		(12,535)	9,996
Чисті грошові потоки від операційної діяльності (використані в операційній діяльності)		14,804,924	26,691,041
Грошові потоки від (для) інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(5,971,222,029)	(3,088,078,802)
Надходження від реалізації та погашення інвестицій у цінні папери		5,961,470,908	3,070,463,782
Придбання основних засобів		(120,204)	(185,571)
Надходження від продажу основних засобів		69,796	95,249
Придбання нематеріальних активів		(268,616)	(130,885)
Надходження від продажу інвестиційної нерухомості		-	1,441
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності (використані в інвестиційній діяльності)		(10,070,145)	(17,834,786)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Окремий звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2023 року (продовження)
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2023	2022
Грошові потоки від (для) фінансової діяльності			
Повернення інших залучених коштів		(579)	(17)
Виплати за орендними зобов'язаннями	12	(73,133)	(60,898)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності (використані у фінансовій діяльності)		(73,712)	(60,915)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів до впливу змін валютного курсу		4,661,067	8,795,340
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		1,415,245	4,421,800
Вплив зміни резервів на грошові кошти та їх еквіваленти	4	152,871	(126,713)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		6,229,183	13,090,427
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		26,089,981	12,999,554
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду		4	32,319,164

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

		
Володимир Мудрий Голова Правління		Наталя Дюба Головний бухгалтер
19 квітня 2024 року		19 квітня 2024 року

Примітки, надані на сторінках 08-103, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.